

ABC av Erna Osland på 7. trinn

Av Bjørg Wangen

ERNA OSLAND: ABC
2003

Presentasjon av ABC

«ABC» er ei novelle henta frå samlinga *Berre du som veit* (2003). «ABC» handlar om Svanhild som er skulejente. Ein dag møter ho ein gamal snødekt mann som sit

og gret på skulevegen. Svanhild tek den gamle mannen med seg til skulen, men han får ikkje vera med inn i klasserommet. Novella har ein open slutt og kan gi rom for mange tolkingar.

ABC i bruk

Før lesinga starta fekk elevane reflektera rundt tittelen «ABC». Kva trudde dei denne novella handla om? Elevane var einige om at teksta måtte dreie seg om skulen sidan det er der vi bruker ABC-bøker. «Eg trur og det går føre seg på skulen», seier ein, «men eg trur det handlar om a-klassa og b-klassa og slik» seier ein annan. Det vart og foreslått at «ABC» kunne vere ein kode, nesten som ein nøkkel. Då lesinga tok til, var dei spente på kven som hadde rett. Etter at elevane hadde høyrte novella, skulle dei bruke minst fire punkt frå lista *Personlig tilnærming til litteratur* for å gje uttrykk for si oppleving. Eksempelvis: «Då eg las la eg merke til at..., Eg likte godt at..., Eg vart irritert over..., Det gjorde inntrykk på meg at... osv.»

Denne reiskapen hadde elevane brukt mykje og heile klassa har god hjelp av verktøyet i arbeidet med å gå inn i ulike tekstar. Mange hadde vorte irriterte over læraren si åtferd, andre var skuffa. Hovudpersonen vart omtala som ei omsorgsfull jente. Nokon vart overraska over at mannen vi møtte gret. At Svanhild våga å ta han med seg til skulen, overraska andre. Synspunkta var mange, og ein god start på ein litterær samtale. Kvifor forfattaren hadde valt tittelen «ABC» syntes mange var rart sjølv om Svanhild sine sko sette slike spor i snøen. Tittelen vart nesten som ein kode, slik nokre av dei hadde sagt på førehand.

For å få fram skiljet mellom ytre handling og det teksten handla om skreiv elevane to-delt logg. Todelt logg er eit verktøy som kan nyttast når ein ynskjer å skilja mellom ytre og indre handling. For å skilja desse kan ein gi elevane startorda: *Teksten handlar om...* og *Teksten dreier seg om...* «*Teksten handlet om en jente som går til skolen og møter en uteligger. Hun tar han med seg til skolen, men læreren kaster han på dør.*» Sjølv

om denne forma for logg var ny for elevane, baud det ikkje på problem å oppsummere handlinga. Kva teksta egentlig handla om, eller dreia seg om, var det vanskeligare å setje ord på. Mange skjøna nok ikkje heilt forskjellen på dei to kolonnane, men etter kvart skriv ein av elevane «*Teksten dreier seg egentlig om de fattige og at man skal være snille med hverandre, og å skape fred, og å være mot andre som du vil at andre skal være mot deg.*» Ein annan skriv «*Teksten handler egentlig om at man skal ta vare på sine medmennesker.*» Mange kjem inn på læraren si frykt for uteliggjarar, men den dobbeltmoralen eg som vaksen les ut av novella, var det ingen som såg. Til slutt fekk elevane velje mellom å skrive ny slutt eller teikne det dei hadde lagt mest merke til eller det dei meinte var det viktigaste i teksten. Da eg gav dei skriveoppgåva, var eg fryktelig i tvil om eg skulle seie noko om kva dei måtte tenkje på for at deira slutt skulle henge saman med Osland si tekst, men eg let det vere. Eg var nemlig fryktelig spent på om nokon av elevane kom til å skrive nynorsk fordi det var naturleg her. Før vi kom i gang, bad ei av jentene om ordet og spurte om dei måtte skrive nynorsk. Sjølv om eg fyrst tenkte at spørsmålet øydela prosjektet mitt, vart dette ein spanande dialog som enda med at nokon ville prøve å skrive nynorsk for det var stiligast, medan andre ville bruke bokmål fordi det var lettast. Eg fekk meg likevel ei anna overrasking her, langt over halve klassa valde å skrive nynorsk.

Erfaring

Som leiar av den litterære samtalen er det min jobb å få elevane til å grunngje synspunkta sine ved å be dei fortelje når i tekstane dei oppdaga ting, eller kva i tekstane som får dei til å tenkje slik dei gjer. Arbeidet med teksten viser at elevar som har bokmål som sitt opplæringsspråk kan skrive nynorsk når ein gir dei modellar og integrerer skrivinga i ein naturleg kontekst.

DØME PÅ ELEVTEKSTER PÅ NYNORSK

Men Svanhild stansar ikkje, ho bare fortsetter. Ho løper bare fortare og fortare, og læraren klarer ikkje å holde følge. No løper ho det fortaste ho klarar. Læraren stopper og ropar etter Svanhild. No går Svanhild, no er ho sliten. Ho kan ikkje se skolen. Ho fortsetter og lete etter manen, men ho kan ikkje se han. Ho er på veg heim no, langsetter den lange motorvegen. Ho får egentlig ikkje lov til å ta den vegen, men ho gjør det likevel. Plutselig ser ho han. Han ligger ved busstoppet. Ho ser nøy på han og finner ut at det ikkje er den manne ho møtte på veg til skolen. Så fortsetter ho jakten. Så tar ho bussen heim. Rett utanfor boligen skli ho på isen. Ho besvimar. Da ho voknar står den gamle mannen over ho. Han ser at ho har fått eit lite hull i bakhodet. De går inn, han ringer til ambulanse.. Ambulansen kommer så fort som mulig. Ho blir lagt inn i ambulansen og kjørt tío sykehuset. På sykehuset får ho bedøvelse. Etter to timar voknar ho. Ho ser mora og fara, men ho ser ikkje den gamle mannen. Ho spør kor han e. De sier a han gikk for eot minutt sidan. Ho løper ut og finner han, ho spør om han vil bo på loftet i huset til Svanhild. Han sier ja, og så flyttar han inn. Som velkommen får han noen nye klær.

Håkon